

Riigikogu õiguskomisjoni

istungi protokoll nr 41

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 09. veebruar 2016

Algus 14.00, lõpp 18.00
Vaheaeg 16.00-16.30

Juhataja: Heljo Pikhof

Protokollija: Tiina Kärnsna

Võtsid osa: Uno Kaskpeit, Andrei Novikov (kuni 17.34), Imre Sooäär, Kristjan Kõljalg (kuni 17.34), Külliki Kübarsepp, Mark Soosaar, Dmitri Dmitrijev (Olga Ivanova asendusliige, Dmitrijev asendas alates 2. päevakorrapunktist kuni 17.34-ni), Raivo Aeg, Toomas Vitsut, Valdo Randpere, Linnar Liivamägi (nõunik), Raini Laide (nõunik-sekretariaadijuhataja)

Kutsutud: Pöördumise Laske elada algatajate esindajad Mart Kalvet ja Siim Tuisk, Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, Justiitsminister Urmas Reinsalu, siseministri nõunik Väino Linde, Justiitsministeeriumi asekanstler Kristel Siitam-Nyiri, TAI direktor Maris Jesse, TAI narkomaania ja nakkushaiguste ennetuse osakonna juhataja Aljona Kurbatova, PPA Lääne prefektuuri prefekt Kaido Kõplak, Ravimiameti peadirektori asetäitja Katrin Kiisk, Ravimiameti juhtivspetsialist Katrin Tomson, Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna nõunik Ain Peil, Justiitsministeeriumi analüüsitalituse juhataja Jako Salla, Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Anna-Liisa Pääsukene. (1. päevakorrapunkti juures), siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna õigusnõunik Marju Aibast (2. päevakorrapunkti juures), justiitsministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Markus Kärner (3. päevakorrapunkti juures), Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Jaanus Karilaid (4. päevakorrapunkti juures) ja Eesti Vabaerakonna fraktsiooni esimees Andes Herkel ja liige Jüri Adams (5. päevakorrapunkti juures)

Päevakord:

1. Ruumis L241

Kollektiivne pöördumine Laske elada arutelu.

2. Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu relvade omandamise ja valduse kontrolli käsitleva direktiivi eelnõu kohta COM(2015) 750.

3. Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi eelnõu kohta.

4. Kooseluseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (149 SE)

5. Paarkonna seaduse eelnõu (151 SE)

6. Perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (112 SE II)

7. Pärmissaaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (113 SE II)

1. Ruumis L241

Kollektiivne pöördumine Laske elada arutelu.

Pöördumise Laske elada algatajate esindajad tutvustasid pöördumise sisu, märkides, et keskenduda tuleks tulevikule, lõppeesmärgiks võiks olla see, et kanep oleks ühel päeval Eesti Vabariigis legaalne. Üheks sammuks selles suunas oleks tegelemine ravikanepi kasutamise hõlbustamisega sisuliselt, arvestades praktilist vajadust. Samuti annaks see võimaluse kontrollida ravi eesmärgil kasutatava kanepi koostist.

Komisjoni liikmed arutlesid kanepi kasutamise traditsioonide üle Eestis. Küsiti ka kui suur hulk inimesi hinnanguliselt kasutaks kanepit näiteks 1x päevas.

Pöördumise algatajate esindajad selgitasid, et kanep on Eestis suhteliselt lihtsasti kättesaadav. Samas on inimesed, kes vajavad kanepit raviks sõitnud Hollandisse, et saada Hollandis arstilt retsept selleks. Seega eesti inimesel on võimalik saada retsepti kanepi tarvitamiseks kuid see on keeruline.

Justiitsminister Urmas Reinsalu selgitas, et alates 2015 aastast on olemas sõltuvusravi võimalused kinnipeetavatele. Ravis osalemine on vabatahtlik. Arutati sõltuvusravi võimaluste laiendamise üle. Tõdeti, et mida nooremalt puutub inimene kokku uimastitega (alkohol, narkootikum vm), seda halvemad võivad olla tagajärjed inimese ja ühiskonna jaoks. Leiti, et riigil on õigus seada piiranguid ning piirata inimese õigust oma tervisega vabalt eksperimenteerida. Ennetustöö, ravi ja kahjude ärahoidmine ühiskonna jaoks on kompleksne ülesanne.

Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski tutvustas enda seisukohta pöördumisele. Ta leidis, et eritada tuleb kanepi tarvitamist uimastina ja raviotstarbel. Minister leidis, et narkootikumidega seonduvat ennetustööd on vaja arendada ja tõhustada. Täna toimivad juba nn süstlavahetuse võimalused, kuid kõike tuleb veelgi arendada. Võõrutusravist üksi ei pruugi olla kasu kui ei muutu sõltlase sotsiaalmajanduslik olukord ja ta ei suuda naasta normaalsesse ellu. Võõrutusravi kohti peaks olema üle Eesti rohkem kui neid täna on. Minister leidis, et narkoennetustöö osas on vaja teha koostööd haridusministeeriumiga. Minister lisas veel, et kanep ravi otstarbel on täna legaalne kui arst selle inimesele välja kirjutab. Samas arstid ei kasuta seda võimalust palju, üheks põhjuseks võib olla valu kontseptsiooni ehk valu määratluse erinevus riigiti.

TAI esindajad märkisid, et need noored, kelle peresuhted ei ole korras, kellel puuduvad usalduslikud suhted vanema või vanematega kuuluvad alkoholi ja narkootikumide mõttes riskigruppi. See tähendab, et nendel noortel on suurem eeldus sattuda nn uimasteid tarvitama. Nad selgitasid veel, et ennetustöö ja tagajärgedega tegelemise osas ei sõltu kõik alati rahast. Sageli ei jätku inimesi, kes tegeleksid nende probleemidega ühiskonnas. Täna on narkosõltlaste jaoks olemas rohkem ravivõimalusi kui alkoholisõltlaste jaoks, nad märkisid, et riik tegeleb selle küsimusega ning püüab leida lahendusi.

Pöördumise algatajate esindajad märkisid, et riik vajab kindlasti ka riikliku narkopoliitikat, Eesti enda riikliku narkopoliitika jaoks on täna õige aeg enne kui sarnaseid aineid sisaldavate toodetega jõuavad Eestisse suurte ettevõtete lobistid ja huvid.

Siseministeeriumi esindajad selgitasid, et nad ei toeta kanepi kasutamise legaliseerimist.

Politsei- ja piirivalve esindaja selgitas, et kanepi kohta leidub väga erinevat infot kuid selge on see, et aine halvad mõjud on suuremad. Ta leidis, et ennetustöö, võõrutusravi jm peaks olema üks terviklik lahendus ühiskonnas. Tõusetus küsimus, et kas ja kuidas eristab politsei erinevate narkootikumide joovet? PPA esindaja vastas, et see on võimalik ja selleks tehakse ekspertiise.

Pöördumise algatajate esindajad märkisid, et on olemas ka sünteetilist kanepit, mille tarvitamist ei saa testide abil kindlaks teha. Arutleti ka selle üle, kas Eesti on ikka kindlasti narkosurmade osas esikohal. PPA esindaja selgitas, et paljudes riikides ei uurita surma põhjuseid samade meetoditega nagu Eestis ja on võimalik, et selle tulemusel puuduvad ka sarnased andmed narkosurmade kohta nende riikide statistikas. Tõdeti, et näiteks Holland on oma leebe narkopoliitika tõttu narkotransiidi riik.

Raviameti esindaja selgitas, et kanepi kasutamine ravimina on liiga riskantne ning kanep ei ravi vaid leevendab üksnes valu.

Pöördumise esindajad vastasid, et mitmed ravimid (nt parasetamool) toimivad samuti nagu kanep, samade retseptorite kaudu. Nad selgitasid veel, et politsei puutub kokku probleemse osaga kanepi tarvitajatest ja see osa on kanepi tarvitajate hulgast väga väike. Seega on paratamatu, et politsei kõneleb oma kogemuse pinnalt kanepi tarvitamisest kui probleemist ühiskonnas.

Aruteli ka selle üle kuidas leida noortele mõjuvaid sobivaid meetmeid, et hoida ära uimastite kasutamist noorte hulgas. Leiti, et trahvid, mida tasuvad lõpp kokkuvõttes vanemad ei pruugi olla mõjusad.

Pakuti välja ka võimalus luua näiteks kanepi kasutajate register ning püüda selle kaudu olukorda kontrollida. TAI esindaja märkisid, et probleemiga tuleb tegeleda süviti.

Kokkuvõttes leiti, et ministriumite esindajad, politsei ja tervisekaitsjad ei toeta kanepi kasutamise ja kasvatamise legaliseerimist. Küll aga tõdeti, et nii pöördumise koostajate ja kui ka riigi eesmärgiks on narkosurmade vähendamine. Leiti, et võõrutusvõimaluste kättesaadavust Eestis tuleks parandada, üle tuleb vaadata karistuspoliitika rakendamine. Alati ei ole oluline iga hinna eest noore inimese karistamine vaid hoopis tema suunamine võõrutusprogrammi. Samuti peaks riik üle vaatama kanepi raviotstarbelise kasutamise võimalused. Õiguskomisjon jätkab küsimuse käsitlemist ja pärib ministriumitelt, milliseid samme on vahepeal astunud.

2. Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu relvade omandamise ja valduse kontrolli käsitleva direktiivi eelnõu kohta COM(2015) 750.

Siseministeriumi esindaja tutvustas Eesti seisukohti Euroopa Parlamendi ja nõukogu relvade omandamise ja valduse kontrolli käsitleva direktiivi eelnõu suhtes. Ta selgitas, et direktiivi eelnõu oluline eesmärk on tugevdada kontrolli tulirelvade käitlemise üle. Ühtlasi märkis ta, et Eesti ei toeta ettepanekut, millega piiratakse võimalust kollektseerida A-klassi kuuluvaid tulirelvi (Eesti seisukohade punkt 7). Samuti ei toeta Eesti ettepanekut lisada A-klassi kuuluvat relvade hulka automaattulirelvad, mis on kohandatud poolautomaatseteks tulirelvadeks ja poolautomaatsed automaattulirelvadega sarnanevad tulirelvad (Eesti seisukohade punkt 8).

Komisjonis tõusetus küsimus Eesti seisukohade punktis 6 toodu osas. Leiti, et õiguskomisjon ei peaks toetama seda, et füüsilised isikud ei saaks A-, B- ja C-klassi kuuluvaid tulirelvasid, nende olulisi osasid ega laskemoona omandada sidevahendi kaudu. Leiti, et Eesti seisukohade punktis 6 sätestatud piirangu mitte toetamine ei tähenda seda, et komisjon sooviks näiteks tsiviilkäibes keelatud relvade sattumist isikute kätte kelle puudub vastava relva soetamisluba.

Õiguskomisjon otsustas hääletage 6 poolt; 0 vastu, 1 erapooletu toetada Riigikantselei 21.01.2016 kirjas nr 2-5/15-02425-3 esitatud Eesti seisukohti punktides 1-5 ja 7-12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu relvade omandamise ja valduse kontrolli käsitleva direktiivi eelnõu kohta. Õiguskomisjon ei toeta Eesti seisukohtade punktis 6 toodud piirangu seadmist füüsilistele isikutele tulirelvade, nende oluliste osasade ja laskemoona omandamiseks sidevahendi kaudu.

3. Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi eelnõu kohta.

Justiitsministeriumi esindaja tutvustas Eesti seisukohti Euroopa Parlamendi ja nõukogu terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi eelnõu kohta. Ta selgitas et direktiiviga uuendatakse EL õigusraamistikku terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumiste kriminaliseerimise osas. Komisjoni liikmetel küsimusi ei olnud ja komisjon toetas konsensuslikult Vabariigi Valitsuse seisukohti kõnealuse direktiivi eelnõu osas.

Komisjon otsustas konsensuslikult toetada Riigikantselei 21.01.2016 kirjas nr 2-5/15-02555-3 esitatud Eesti seisukohti Euroopa Parlamendi ja nõukogu terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi eelnõu kohta.

4. Kooseluseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (149 SE)

Eelnõu algatajate esindaja Jaanus Karilaid tutvustas komisjonile eelnõu eesmäärke ning vastas istungil esitatud küsimustele.

Istungil pandi hääletusele ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada. Hääletustulemustega 4 poolt, 5 vastu ja 2 erapooletut see ettepanek toetust ei leidnud. Sellest tulenevalt teeb õiguskomisjon Riigikogu täiskogule ettepaneku eelnõu 149 SE esimesel lugemisel tagasi lükata.

Otsustati:

4.1 Ettepanek võtta täiskogu päevakorda 16.02.2016 10:00 (poolt 11, vastu 0, erapooletuid 0).

4.2 Määrata ettekandjaks Mark Soosaar (poolt 10, vastu 0, erapooletuid 0).

4.3 Teha ettepanek tagasi lükata.

5. Paarkonna seaduse eelnõu (151 SE)

Jüri Adams ja Andres Herkel tutvustasid õiguskomisjonile paarkonna seadust ning vastasid istungil esitatud küsimustele.

Muuhulgas tuli eelnõu algatajatel selgitada, millisele sihtgrupile eelnõu on suunatud ning keda eelnõu väljatöötamisel on kaasatud. Arutleti ka perekonna mõiste üle, samuti selle üle, mis juhtub juba kooselulepingu sõlminud isikutega, kui kooseluseadus tühistada.

Otsustati:

5.1 Ettepanek võtta täiskogu päevakorda 16.02.2016 10:00 (poolt 10, vastu 0, erapooletuid 0).

5.2 Määrata ettekandjaks Valdo Randpere (poolt 9, vastu 0, erapooletuid 0).

5.3 Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (poolt 10, vastu 0, erapooletuid 0).

5.4 Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 02.03.2016 17:00 (konsensus).

6. Perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (112 SE II)

Komisjon otsustas häältega 7 poolt, 0 vastu, 0 erapooletut muuta oma 26.01.16 protokollilise otsuse punkt 2.1 ning tegi ettepaneku võtta eelnõu 112 SE k.a 16. veebruari päevakorda.

Otsustati:

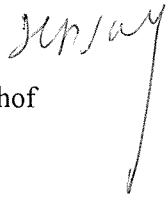
6.1 Muuta eelnõu täiskogus arutamise kuupäeva ja määrata selleks 16.02.2016 10:00 (poolt 7, vastu 0, erapooletuid 0).

7. Pärimisseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (113 SE II)

Komisjon otsustas häältega 7 poolt, 0 vastu, 0 erapooletut muuta oma 26.01.16 protokollilise otsuse punkt 3.1 ning tegi ettepaneku võtta eelnõu 113 SE k.a 16. veebruari päevakorda.

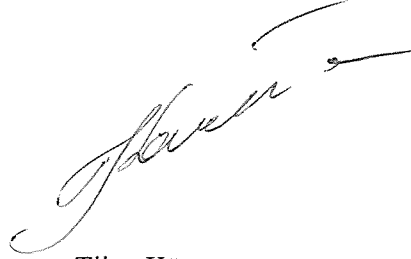
Otsustati:

7.1 Muuta eelnõu täiskogus arutamise kuupäeva ja määrata selleks 16.02.2016 10:00 (poolt 7, vastu 0, erapooletuid 0).

Heljo Pikhof

Juhataja

Tiina Kärnsa

Protokollija